

Seguretat Social i Invalidesa

No sempre ha existit una regulació legal que protegís les situacions d'incapacitat sobrevinguda als treballadors per raó d'enfermetat o accident. Durant molt temps, i fins molt avançat el nostre segle el tractament d'aquestes desgraciades situacions es confiava a la caritat privada i d'institucions benèfiques. A mida que els estats i els seus governants varen anar prenent consciència social d'aquest greu problema es va començar un procés, encara inacabat al nostre país, de legislar per tal de protegir els treballadors afectats d'invalidesa.

Cal incidir en que la nostra Seguretat Social encara és de tipus contributiu, de manera que només protegeix a qui treballa i cotitza, i a més reuneix els requisits que la Llei imposa per tenir dret a cobrar alguna mena de pensió. La llei general de la Seguretat Social defineix l'invalidesa com a aquella situació del treballador que, després d'una situació d'enfermetat o accident, degudament tractats pels metges, és donat d'alta però presenta reduccions anatòmiques o funcionals greus, que previsiblement es consideren definitives.

Dins del concepte d'invalidesa hem de distingir quatre graus diferents, segons la incidència de les lesions en la capacitat laboral de la persona afectada:

1.- Incapacitat permanent parcial per a la professió habitual que és aquella que limita la capacitat del treballador en un percentatge superior al 33% en el seu rendiment normal, però que no l'impedeix per continuar treballant a la mateixa professió. La dita invalidesa dóna dret a reincorporar-se a l'empresa, amb les mateixes condicions existents abans de l'accident o enfermetat, i a percebre l'import de 24 mensualitats, de cop.

2.- Incapacitat permanent total per la professió habitual. És aquella invalidesa que impossibilita al treballador per a la realització de totes o les fonamentals tasques de la seva professió. El reconeixement d'aquest grau d'incapacitat origina la desvinculació del treballador de la seva empresa -sense indemnització- i el dret de cobrar una pensió equivalent al 55% de la base reguladora que acrediti haver cotitzat. Si el treballador té més de 55 anys, aquesta pensió s'incrementa en un 20%. El treballador afectat per aquesta invalidesa no pot continuar exercint la seva professió, però la percepció de la pensió i la seva condició de pensionista és compatible amb qualsevol altre treball.

3.- Incapacitat permanent absoluta per tot tipus de treball. És l'invalidesa que limita i incapacita al treballador, de forma total, per a qualsevol professió o ofici. El reconeixement de tal grau d'incapacitat origina el dret a una pensió equivalent al 100% de la base reguladora acreditada per les cotitzacions dels últims 8 anys.

4.- Gran invalidesa. És la situació del treballador que impossibilita de forma absoluta pel treball necessita l'ajuda d'una altra persona per a realitzar els actes més essencials de la vida, com per exemple vestir-se, menjar, caminar, etc. Aquest grau d'incapacitat dóna dret a una pensió equivalent al 150% de la base reguladora que s'acredita.

Actualment la Seguretat Social posa infinitat de problemes i inconvenients abans de reconèixer que un treballador està afectat d'invalidesa. I són molts els treballadors que no podent treballar, per malalties o accidents que han reduït la seva capacitat laboral, es veuen obligats a acudir als jutjats socials per fer que, previ judici, se'ls reconegui la seva situació. Lamentablement la política social en aquest aspecte concret és totalment impopular i injusta. L'Administració pública sembla més preocupada per buscar trabes i impediments que per solventar les situacions llastimoses de molts ciutadans.

Un cop declarada una invalidesa pot ser revisada tant a instància de la persona afectada, que pot haver experimentat millora o agravació, com per iniciativa de la pròpia Seguretat Social. Per cert, en els últims temps aquest organisme s'ha dedicat més a revisar i treure pensions que a estudiar i valorar amb criteris socials i de justícia els expedients d'invalidesa que se'ls hi sotmeten.

Les condicions per accedir a qualsevol mena de pensió d'invalidesa venen donades per diferents variables: edat del treballador, període cotitzat i situació d'alta o assimilada a l'alta, i si la incapacitat prové d'accident laboral o d'enfermetat.

Segons la llei 26/1985, el període mínim de cotització exigible per a tenir dret a pensió d'invalidesa, és:

- Pels menors de 26 anys, la meitat del temps transcorregut entre els 16 anys i el moment en que li sobrevé la incapacitat. És a dir, que si la incapacitat li sobrevé a un jove als 20 anys, hauria d'acreditar 2 anys de cotitzacions.
- A partir dels 26 anys, s'ha d'acredi-

tar una quarta part del temps transcorregut d'ençà el compliment dels 20 anys fins al moment del fet en que es produeix l'invalidesa, i sempre acreditant un mínim de 5 anys. Per exemple, una persona que esdevé invàlida als 58 anys, per tenir dret a pensió ha d'haver cotitzat (del 20 als 58 anys = 38) una quarta part de 38 anys, és a dir (38:4) 9 anys i mig.

És precis tenir present que almenys la cinquena part del període de cotització exigible s'ha d'acreditar dins els 10 anys immediatament anteriors al moment de produir-se la incapacitat.

Cas d'accident laboral o no laboral el període mínim de cotització no compta, i pel simple fet d'acreditar la relació laboral es té dret a la pensió.

La importància de ser previsors i procurar estar assegurats, i amb la cotització correcta, no se'ns pot passar per alt, perquè ningú està immunitzat contra una possible invalidesa. I no ens podem refiar de la caritat que ni el propi Estat practica.

Ramon Llorente i Varela
advocat